

Elke dag een **MUZIEK- KWARTIERTJE**

Elke dag een kwartier zingen, bewegen en samen muziek maken: zo'n muziekkwartiertje stimuleert spelenderwijs de ontwikkeling van jonge kinderen. Hoe je dat structureel vormgeeft in de kinderopvang, legt muzikant en Muziek-op-Schoot-docent Félice van der Sande uit.

TEKST **WEIJA STEFFENS** FOTO'S **RAUL NEIJHORST**

Alle kinderen zijn dol op muziek. Zodra ze een vrolijk deuntje horen, reageren ze erop. Ze gaan dansen, bewegen of zingen mee. Muziek heeft op allerlei vlakken een positieve uitwerking op kinderen. Het kan kinderen blij maken of juist troost bieden. Je kunt er heel rustig van worden, of juist springerig en wild. Je kunt naar muziek luisteren, van klassiek tot pop, van volksmuziek tot jazz of soul. Of je maakt zelf muziek, alleen, samen met een groep of 1-op-1. Muziek maken helpt jonge kinderen bij hun ontwikkeling op verschillende gebieden. Zo helpt zingen bij het taalbegrip en de taalvaardigheid. Bewegen op muziek is goed voor de motoriek. En samen muziek maken is ook nog eens gezellig: het wakkert dus ook de sociale kant van kinderen aan.

15 MINUTEN PER DAG

Bij de meeste kinderdagverblijven worden vaak liedjes gezongen bij het verschonen, de fruithap en de lunch. Maar volgens muziekdocent Félice van der Sande gaat het er vooral om dat je het muziekkwartiertje structureel opneemt in je dagprogramma. 'Vaak is een kwartiertje muziek maken voor het middageten een goed moment. Of wissel eens af met muziek maken na het mid-

dagslaapje, als de kinderen weer hernieuwde energie hebben.'

GOEDE BASIS

Félice geeft aan dat je als basis vier dingen nodig hebt om te starten met ontwikkelingsgericht muziek maken: een vloerkleed, een aantal liedjes dat je kunt zingen, een aantal basismaterialen om muziek mee te maken en apparatuur om muziek mee af te spelen. 'En daar hoeft je echt niet een groot budget voor vrij te maken. Zo kan een Muziek-op-Schoot-docent langskomen voor een workshop of een aantal lessen om toegankelijke liedjes en activiteiten aan pm'ers te leren. En kosteloos materiaal, zoals lege flesjes en oude schoenendozen, kan een prima basis zijn om muziek mee te maken. De flesjes kun je vullen met kleine steentjes of eikeltjes uit het bos, dop erop en schudden maar! En op een schoenendoos kun je trommelen met je vingers of handen. En in je handen kun je klappen!'

VARIATIE ZORGT VOOR UITDAGING

Een belangrijk item is volgens Félice het 'muziekkleed'. 'Als je dit vloerkleed neerlegt, weten de kinderen gelijk: we gaan muziek

AAN DE SLAG!

Maak een muziekkast met basismaterialen (schud-eitjes, trommels met stokjes, doekjes). Zet de kast op een plek die voor alle pm'ers goed toegankelijk is.

Reserveer – zo mogelijk – jaarlijks een budget voor muziekinstrumenten. Koop liever schudeitjes voor de hele groep, dan twee trommels, drie rammelaars en vijf triangles. Als alle kinderen tegelijk hetzelfde muziekinstrument gebruiken, kunnen ze van elkaar leren.

Organiseer ook regelmatig een informatieavond voor de ouders. Laat video's zien wat jullie doen met de kinderen en geef uitleg over het belang van muziek maken. Neem jullie visie op muziek maken ook op in het pedagogisch beleid.

Op kindermuziekwinkel.com kun je muziekinstrumenten aanschaffen die al geschikt zijn voor de allerkleinste handjes.

maken! Je zult zien dat kinderen meteen op het kleedje gaan zitten. Door een vaste structuur aan te houden tijdens het muziek maken zorg je voor herkenning. De kinderen weten wat er van ze wordt verwacht en hoe vaker ze het doen, hoe beter ze erin worden. En dat geeft het zelfvertrouwen een opkikker! Bang voor verveling hoeft je niet te zijn. Je kunt oneindig variëren met de liedjes en de activiteiten: zo daag je de kinderen iedere keer op een andere manier uit.

SAMEN PLEZIER MAKEN

Félice vertelt dat je het muziekkwartiertje het beste kunt openen met een begroetingsliedje en een rustige activiteit, zoals een gebaren- of kiekeboespel. 'Zo geef je ieder kind de kans om zich te focussen en in de activiteit te komen. Daarna kun je een klap- en een beweegspel doen. Bij deze spelletjes en liedjes kun je eventueel differentiëren binnen de groep en inspelen op de behoefte van ieder kind. Zeker als je een verticale groep hebt; een dreumes zal andere dingen willen en kunnen dan een peuter. Toch kunnen alle kinderen prima samengaan in een groep als je muziek maakt. Ze leren van elkaar, spiegelen zich aan elkaar en ze hebben samen plezier. En daar gaat het uiteindelijk om! Sluit het kwartiertje muziek maken af met een rustig luistermoment.'

FANTASIE PRIKKELLEN

Tot slot geeft Félice nog een tip: zet niet altijd (klassieke) muziek op de achtergrond aan. 'Als er altijd geluid is, leren kinderen af écht te luisteren. Muziek wordt dan ruis. Zet liever gericht muziek op tijdens een bepaald moment van de dag en denk ook na over wat je ermee wilt bereiken. Wil je dat een kind rustig wordt

of wil je dat de fantasie wordt geprikkeld? Of heb je door dat de kinderen hun energie kwijt willen en even moeten razen? In het ene geval kies je voor klassiek, in het andere geval zet je een lekkere soul- of funkplaat op.' Félice geeft aan dat muziek direct een sterke invloed heeft op ieder kind. En dat een kind ook anders kan reageren dan verwacht. Een kind kan bijvoorbeeld ook onrustig reageren op klassieke muziek. 'Als muziek de fantasie prikkelt zie je dat vaak terug in een kleiwerkje of tekening. En als je swingende muziek opzet, gaan de meeste kinderen lekker hupsen en springen en heb je daarna weer rust in de tent. Probeer 't maar eens uit en observeer de kinderen: wat is hun reactie en wat is het effect op korte en lange termijn?'

>

LEES VERDER IN HET PRAKTISCHE HANDBOEK MUZIEKKWARTIER DAT FÉLICE VAN DER SANDE SCHREEF (ZIE OOK DE RECENSIE OP DE VOLGENDE PAGINA).

OP WWW.MUZIEKKWARTIER.ORG STAAN INSTRUCTIEVIDEO'S BIJ VERSCHILLENDE LIEDJES EN VEEL TIPS VOOR HET MAKEN VAN MUZIEKINSTRUMENTEN VAN KOSTELOOS MATERIAAL. FÉLICE VAN DER SANDE GEEFT ZELF OOK TRAININGEN VOOR PM'ERS: [HTTPS://MUZIEKKWARTIER.ORG/TRAINING/](https://muziekkwartier.org/training/)

Muziek- kwartier

Muziekkwartier, Félice van der Sande. SWP Amsterdam,
ISBN 9789088508639, €29,00

TEKST **CHRISTINE TEN KATE, ZELFSTANDIG TRAINER,
PEDAGOGISCH ADVISEUR/COACH, DOCENT EN MANAGER
IN DE KINDEROPVANG**

Het boek muziekkwartier beschrijft een complete methode om elke dag een kwartier muziekactiviteiten aan te bieden aan kinderen in de kinderopvang. Dit kwartier heeft een vaste structuur en geeft zo houvast: voor de kinderen én de pedagogisch medewerker.

6 ONDERDELEN

Je begint met een begroetingsliedje waarin je alle kinderen bij naam noemt. Daarna volgt de rustige activiteit. In deze activiteit doet ieder kind individueel mee, in zijn of haar eigen tempo. Het is een soort opwarmertje. Daarna volgt het klapspel. Er wordt nadrukkelijk in het boek vermeld dat betrokkenheid het doel is. Een kind kan het dus niet goed of fout doen, een heel prettige insteek.

Na het klapspel volgt het beweegspel. Kinderen mogen vrij bewegen en kunnen zich op hun eigen manier even uitleven. Na het beweegspel volgt het themaspel. Dit spel sluit aan bij dat wat er speelt in je groep. Hier moet je dus met je collega's over nadenken. Hoe lang het themaspel duurt hangt af van je groep. Je sluit af met een luistermomentje waarmee je het muziekkwartier afsluit. Zo creëer je weer rust in je groep.

DUIDELIJKE INSTRUCTIES

In het boek worden bij alle onderdelen van het muziekkwartier veel voorbeelden en variaties gegeven. Hoe bied je het kwartier aan aan baby's, hoe aan peuters en hoe doe je dit in de verticale 0-4 groep? Fijn dat er aandacht is voor een aanbod op maat. Het boek gaat ook uitgebreid in op jouw voorbeeldrol als pedagogisch medewerker.

Verder biedt het boek een degelijke theoretische onderbouwing en duidelijke instructies. Je leest o.a. hoe je kinderen leert zingen, hoe je omgaat met beweegspelletjes en wat het belang is van veel herhaling.

ONTWIKKELDOELEN

Het doel van het muziekkwartier is vooral plezier, maar daarnaast heeft ieder onderdeel van het kwartier zijn eigen ontwik-

keldoelen. Je stimuleert de grove motoriek met *Deze vuist* en door samen te dansen leren kinderen rekening houden met elkaar. Kinderen leren hun zangstem te gebruiken en ontwikkelen ritmegevoel. Lichaamsbesef, doen alsof, taalontwikkeling, fantasie; alle ontwikkelingsgebieden komen aan bod.

MATERIALEN

Het boek geeft veel suggesties voor geschikt materiaal. Materiaal dat je kunt kopen maar ook materiaal om zelf te maken of te verzamelen. In de bijlagen vind je een uitgebreide liedjeslijst, een materialenlijst en een schema om je muziekkwartier goed voor te breiden.

Op Spotify en YouTube vind je alle muziek en liedjes. Dat is echt superhandig! Ik vind het een prachtig boek. Het geeft echt genoeg input om er zo mee aan de slag te gaan. Uiteraard moet het wel onder de aandacht worden gebracht bij de pedagogisch medewerkers en wellicht moet je als organisatie bewust kiezen voor het werken met het muziekkwartier. Ook lijkt mij dat je minimaal een avond als team moet investeren in het je eigen maken de methode. Op deze avond kun je ook bespreken hoe het muziekkwartier gaat passen binnen je VVE-thema en je dagindeling. <